

Gods wijsheid

Christus Triumfatorkerk, 5 februari 2023

Voorganger ds. Jaap van den Akker

Lezing: 1 Korintiërs 2

KOMEN

- Welkomstwoord door de ouderling van dienst
- Aanvangslied 'Zou ik niet van harte zingen' (Lied 903: 1 en 3)
- Moment van Stilte
- Begroeting en bemoediging
- Psalm van de zondag Psalm 67: 1 en 3
- Kyriegebed
- Glorialied: Psalm 150

Woord

- Met de kinderen
 - Gebed*
 - Gesprek*
 - Lied: 'Ik zal er zijn voor jou' (Hemelhoog 524)*
- Schriftlezing I Korinte 2, 1-16
- Lied 'Al wat een mens te kennen zoekt' (Lied 848)
- Preek

Opnieuw gaat het over wijsheid.

Vorige week zette Paulus kracht naast zwakheid en wijsheid naast dwaasheid. En nu zoomt hij in op de wijsheid. We vertrouwen te veel op onze wijsheid – zo schrijft hij.

En hij heeft gelijk. Wij staren ons te veel blind op kennis en wijsheid. Het maakt ons lui. We denken dat we ons gedrag niet hoeven te veranderen, omdat onze techniek het klimaatprobleem wel oplost, en we denken niet te hoeven in te grijpen in de veestapel, omdat we hopen met slimme stallen de ammoniak te kunnen afvangen. En ons leunen op onze wijsheid gaat nog verder. Wij denken met ons onderzoek, met onze studie, onze experimenten het leven zelf te kunnen begrijpen. We schrijven er boeken over vol en denken dan dat we in dat boek het leven hebben gevangen. Als we maar lang genoeg zoeken, als we maar blijven experimenteren, als we in de scheikunde en de natuurkunde maar doorzoeken tot op het kleinste deeltje in de kwantummechanica of terugkijken in het heelal tot vóór de oerknal, dan vinden we vast wel de oorsprong van het leven.

Ik weet het niet, hoor... Het zou kunnen – of niet.

Misschien moeten we dan Robbert Dijkgraaf en keertje uitnodigen in onze kerk.

Razend interessant die fundamentele natuurkunde en razend interessant ook dat proberen terug te kijken in het heelal tot aan, of liever nog tot voor de oerknal.

Maar helpt het ons ook?

Dat is de vraag waar het om draait. Schieten we er iets mee op. Helpt het ons in het leven van alledag. Worden we er beter mens van?

Paulus denkt van niet. Al heeft hij het wel over andere wijsheid. De wijsheid en de kennis in het oude Korinte gaat niet over techniek, over kwantummechanica of over de oerknal.

Maar ook hun zoektocht naar wijsheid doet Paulus dezelfde vraag stellen aan de Korintiërs: "helpt het jullie ook, dat geredeneer en dat gefilosofeer? Wijsheid in de oudheid ging over geestelijke wijsheid.

Over geheime kennis. Het was esoterisch. Een zoektocht naar een goddelijke wereld. Een diepe wijsheid die je dichter bij jezelf bracht. Zo iets.

Heel anders dan nu was wijsheid was óók religie. Er werd gezocht naar houvast. Er werd gespeculeerd over de diepe en verborgen dingen van het leven. Veel religies draaiden erom om in gewijd te worden in de geheimen van de kosmos en de mens. Het draait om een diepe geestelijk wijsheid en een

geheime kennis – Gnostiek genoemd in de kerkgeschiedenis. Deze hogere kennis was eigenlijk alleen bereikbaar voor de elite. Rijke en geschoolde mensen.

Als Paulus het over wijsheid heeft dan heeft hij het over deze geheime kennis, kennis van een andere wereld, van hogere machten. Kennis waarmee je aanzien vergaart. Het is de kennis die vereist is om cultureel en maatschappelijk hogerop te komen. En daar zet Paulus zich tegen af. Paulus heeft niets tegen klimmen op de maatschappelijke ladder. Maar het moet niet ten koste van anderen gaan.

En daar gaat het Paulus om in dit tweede hoofdstuk van zijn brief. In de kerk van Korinte was dit wijsheidsgeloof ook gemeengoed geworden. In extase raken - de elite in dit kerkje maakt er een soort religieuze egotripperij van. Het ging om het opgaan in spirituele of religieuze zaken ten koste van de rest van gemeente. Dat kon niet in de gemeente van Christus! Jezus betrok altijd iedereen bij zijn optreden. Jezus had juist meer oog voor de arme zoeker, of de uitgestotene. Mensen in de marge kwamen bij hem op de eerste plaats. Niet de rijke betweters. Die zich toch wel wisten te redden. In de marge is de ware wijsheid te vinden – zo betoogt Paulus. Door de minste te willen zijn.

God doet dat zelf ook – het hele oude Testament door. God maakte zich juist zwak door steeds weer te kiezen voor zijn volk. Ook als het weer een verkeerde afslag had genomen. Steeds strijkt God over zijn hart en vergeeft hij hen en brengt hij hen terug op het rechte pad.

Tegenover een zelfzuchtige zoektocht naar een extatische wijsheid dat als hoogste goed gold in Korinte, staat de diepe wijsheid van het kruis van Jezus – zo zou je dit hoofdstuk van Paulus kunnen samenvatten.

Waar sommige de werkelijkheid probeerden te ontvluchten, daar zet Paulus iedereen weer met beide benen op de grond: God zelf is vleesgeworden en leeft in ons gewone, dagelijkse leven.

Waar Paulus zwak is – is het dus omdat hij geen geestelijke leider is of wil zijn, geen goeroe of zo. Daarom geeft hij zo af op zichzelf: hij beschikt niet over uitzonderlijke welsprekendheid of wijsheid, zegt hij. En hij brengt geen andere kennis over dan die over Jezus Christus. Hij kwam naar Korinte in al mijn zwakheid, angstig en onzeker. Paulus wil maar zeggen: ik ben geen wijsheidsleraar die je in extase brengt. Ik ben geen charismatische spirituele leider. Ik breng slechts het Evangelie van Christus – en die gekruisigd. Het gaat niet om mij, het gaat om jou – hoe jij in het leven staat, hoe jij uit je geloof leeft.

Het gaat om deze boodschap:

“Waar wij over spreken,” zegt Paulus, “is Gods verborgen en geheime wijsheid: vóór alle tijden heeft God besloten dat wij door haar zouden delen in zijn luister. Geen van de machthebbers van deze wereld heeft die wijsheid gekend; zouden ze haar wel hebben gekend, dan zouden ze de Heer van alle luister niet hebben gekruisigd.”

Paulus heeft het over een andere werkelijkheid.

Niet de rationele wijsheid.

Niet de extatische wijsheid

Het is de wijsheid van een God die zich vooroverbuigt en gelijk wordt aan zijn schepselen. Het is de wijsheid van een God die zich kwetsbaar opstelt. Die zijn macht aflegt en niet zo zwak wordt als wij mensen.

Het is de wijsheid van de God van Israël. Die mee lijdt met zijn volk. Die zijn leven geeft voor wie hem liefheeft.

Het is een wijsheid – die in onze ogen dwaas is: de dwaasheid van het kruis.

Afgelopen dinsdag bij een vergadering van team Meeleven zei iemand over mijn preek van vorige week: “Toen je het had over wijsheid van God, toen schoten er meteen allerlei Bijbelverhalen bij mij te binnen. Verhalen waarin Gods wijsheid zoveel groter is dan wat wij mensen kunnen bedenken. Waar we er niets van begrepen en we het maar dwaas vonden wat God van mensen verlangde. Hoe dwaas vond iedereen het wel niet dat Noach midden op het land een boot ging bouwen – maar het redde uiteindelijk wel het leven van hem en zijn gezin en uiteindelijk van heel de schepping. Hoe dwaas vond Naäman het niet dat hij de opdracht kreeg om zich te moeten onderdompelen in de Jordaan: “Zijn de rivieren van Damascus, niet beter dan alle wateren in Israël? Had ik me daarin niet kunnen baden om rein te worden?” Maar hij deed het toch en hij werd gereinigd. Zo staat de bijbel vol met dwaze

opdrachten en handelingen die uiteindelijk de redding van veel mensen betekenden. Omdat Godswijsheid erachter schuil gaat.”

Iedereen verklaarde David voor gek toen hij met zijn slinger op Goliath afstapte, maar hij bevrijde Israël van de Filistijnen. Iedereen sprak er schande van toen Jezus zichzelf uitnodigde bij Levi de tollenaar, maar het redde zijn leven.

Eindeloos veel voorbeelden die de wijsheid van God uitdrukken. Steeds weer zet hij onze wereld op zijn kop. Gods dwaasheid blijkt zijn reddende wijsheid te zijn. Die wijsheid van God – die loopt uiteindelijk uit op het kruis van Golgotha.

Een schandelijke dood – het blijkt de poort naar een nieuwe leven met God.

Dat is een moeilijke boodschap: die wijsheid van God: *In het lijden zit ook heil verborgen.*

Die boodschap deed het niet lekker in Korinte in 55 na Christus, en die boodschap is nog steeds niet populair in 2023.

En hij is zelfs gevaarlijk. Want het ligt tegen de dooddoener aan dat ‘God er wel een bedoeling mee zal hebben’, als jou het noodlot treft. Zeg dat nooit tegen een ander. En dat is ook niet wat Paulus zegt. Wat Paulus zegt is: ‘In de diepte van het bestaan. In die fase in je leven waar je je hopeloos alleen voelt. Waarin je niet weet waar je het zoeken moet. Juist daar waar je pijn hebt of geen uitzicht ziet. Waar iedereen met een grote boog om je heen loopt, omdat ze niet weten wat ze tegen je zeggen moeten. Of waarin je je zo doodongelukkig voelt omdat iedereen om je heen is weggefallen. – juist daar zou ook God wel eens kunnen zijn. Juist daar, op de bodem van de put zou je God wel eens kunnen ervaren, omdat er een bodem blijkt te zijn in die put. Omdat die bodem God wel eens zou kunnen zijn. Zoals dat kruis van Jezus toch ook niet het einde bleek te zijn. “Klom ik op naar de hemel – U tref ik daar aan, lag ik neer in het dodenrijk – U bent daar.”

Dat is niet na te rekenen.

Dat is niet te begrijpen

Het is ook niet af te dwingen.

Het valt je toe – soms.

En juist als je er op rekt is het er niet.

Ongrijpbaar en onbegrijpelijk. Gods wijsheid.

Maar het is er – onmiskenbaar,

Dat is ten diepste wat ons op de been houdt.

Dat is de liefde van Christus.

Door lijden en dood heen. Vol geloof en leven.

Amen

- Muzikaal intermezzo

ANTWOORD

- Dankgebed, voorbeden, stil gebed. Onze Vader
- Collecte

GAAN

- Slotlied: ‘In Christus is noch west nog oost’ (Lied 969: 1, 2 en 4)
- Zending en zegen